

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt. — kr.
Félévre . . . 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja :
4 hasábos petitsor 5 kr.
Nyiltérben . . . 20 kr.
Bélyegdíj egyes hirdetések . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
Főtér 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
Szerdán és Szombaton.

Kézirator:
Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérzek hirdetések és reklamátiók ide intézendők.

Községi iskoláink ügye.

Megyénk tanügyi tekintetben — elismerhetjük, meglehetősen mértékben kezdett haladni.

Tanügyi téren mozgalmakat észlelhetünk s a tanítótestület megalakítása által kétségen kívül e mozgalom fokozodni fog.

Felállított a múlt évben mint egy 26 tanintézet részint kormányi költségen; részint annak segélyén.

Van valami elszomorító is ez örömben, melyet e kép látásán élvezünk.

A magas kormány négy tekintélyes községet: Hidast, Harasztot, Szentmihályfalvát és Kövendet államségélyben részesíteni nem ohajtotta azon a czímen, mert ezen községek költségvetései oly nagy felesleget mutattak, melyből a községi iskola nyilván fenntartható.

Ezen intézkedés sok aggodalomra nyújtott alkalmat és valóban — méltán.

Mert az iskolák mind négy községben felszereltek, jó tanerőkkel ellátottak; az oktatás foly s az eredmény mindenütt meglepő, de az intézkedés, a kormányi segély megtagadása megszübbasztá a fejlődő erőt s bizonyos csüggedés állott be, mert a tanerőket a községek nem fizethetik, a felszerelések költségeit nem hordozhatják — mert pénzük nincs.

Az a jövedelmi felesleg, mely a községek költségvetéseiben előfordul az a közbirtokosság korcsma bérletéből ered, mely teljesen privát vagy s melyhez nyulni nem szabad. E regale a birtokosság által évről évre a községnek adatik, hogy kiadásait fedezze, mert a községek, mint ilyenek nem képesek kiadásukat rovatal nélkül fedezni.

Közgazgatásunk megteszen mindent, hogy e bajon segítve legyen. A magas kormány az aranyospolyáni községi iskola költségvetésénél már is tekintetbe vette a közig. bizottság felterjesztését a községek jövedelmi fölössegeire vonatkozólag és ama iskolát segélyben részesíti, törvény, szabályrendeletek s az igazság alapján erős reményünk, — hogy megyénk fennebb irt négy községe szintén részesített fog államségélyben, mely nélkül iskoláit fenntartani nem képes.

Való, hogy a magas kormány nem segélyezheti az iskolákat úgy a mint az ügy érdeke megkíváná, de tekintettel arra, hogy megyénk tanügyi tekintetben nagyon elmaradt s az állam kincstárt eddig vajmi kevésbe vette igénybe, megyénk több figyelembe fog részesítettetni legalább egye-

lőre s addig, míg a többi megyéket e téren utóléri.

Bizunk a magas kormány kegyes jó indulatában, s eljárásaink buzgó és fáradhatatlan ügy szeretetében.

(—)

— A képviselőház igazságügyi bizottsága szerdai ülésében a polgári perrendtartás tárgyában benyújtott törvényjavaslat bizottsági előadójának — Horváth Lajosnak lemondása folytán — Teleszki Istvánt választotta meg.

— A honvédelmi miniszter rendeletet intézett valamennyi törvényhatósághoz, a febr. 15. és april 15. közt történendő ujonczozás tárgyában. A fenmaradó, hadiszolgálatra alkalmas hadkötelesek a védőv. 32. § értelmében a honvédséghez sorozandók. A törvényhatóság közönségét, részletesen utasítja a rendelet az előzőtt években küldött rendeletekre. Elvárom ezuttal is (mondja a 4-ik pontban) hogy azon rendelkezéseim, — a melyeknél fogva, 1876. évi 50. sz. körintézkedésem 4-ik pontja szerint, a szabadságos és tartalékos katonák nyilvántartási lajstromainak átvizsgálásáról, szükség esetére külön jelentések tételét s másfelől, az 1873. évi 100. és 1874. évi 250. sz. körintézkedéseim 4-ik illetve 6-ik pontjai folytán a hadkötelezettség alól való ideiglenes fölmentést és a tényleges szolgálat alól való mentességet tárgyzó felfolyamodványoknak mind egyik hadkötelest nézve különvált fölterjesztését hagytam vala meg, — kellő figyelembe tartassanak.

— A belügyminiszter egy körrendeletet bocsátott valamennyi hatósághoz a hirtelen halálesetekről eszközözendő bonczolásra vonatkozólag. Egy előfordult eset alkalmával, a szabályszerű rendőri szemle mellőzésével, egyenesen a bírói eljárás vétetett igénybe mi által a bünvádi eljárási alpnak bonczolási költségek okoztak s aztán kiderült, hogy az illető természetes halállal mult ki. Felhivatnak tehát a törvényhatóságok, hogy illető közegeiket utasítsák mikép a hirtelen haláleseteknél valamint a talál hullák körüli rendőri eljárás iránt még 1874. évben kibocsátott rendeletet, előforduló esetekben szigoruan szem előtt tartásuk, mert ezen rendelet ellenére igénybe vett bírói eljárás folyamán tartandó hullabonczolási költségek az 1871. évi XVIII. t. cz 87. § értelmében általuk lesz megtérítendő.

— A m. kir. honvédelmi miniszter a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatósághoz: A közös hadsereg legénységének az örmestertől és azzal hasonló rangú altisztektől lefelé, az 1878. évi jan. 1-étől decz. végéig átkelés alkalmával a szállások által kiszolgáltató ebédért minden egyes legény részére járó 28 dekagram azaz 280 gramm marhahus árát, a katonai javadalomból fejenként és naponként fizetendő összeg a közös hadügyminiszterrel egyetértőleg következő kép határozottat meg. 1.) a dunáninneni kerületben tizenhatszáz krajczárban 2.) dunántuli kerületben tizenhatszáz

és fél krajczárban; 3.) a tiszáninneni kerület megyei és városaiban tizenhat és fél krajczárban; 4.) tiszántuli kerületben tizenöt krajczárban; 5.) a Királyhágón tul tizenhárom krajczárban Beszterce, Brassó, Csikszerecs, Deés, Déva, Erzsébetváros, Fogaras, Gyulafehérvár, Kézdivásárhely, Kolozs, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Segesvár, Szász-Régen, Szászváros, Torda, Udvarhely és Vajda Hunyad városokban tizenegy és fél krajczárban; 6.) Horváth-Szlavonországban tizenöt krajczárban; 7.) a magyar tengeremellekre tizenöt krajczárban; Fiume városára tizenhat és félkrajczárban.

Mindenféle.

Egy falusi ember fővárosi barátjának családjánál ebédelt. A vendéglátók kitettek magukért: asztalra került minden a mi jó és drága.

Ebéd után szokás szerint két pohárban — mindenki elé oda tettek a szájbőlítő meleg vizet. Falusi emberünk ezt a szokást nem ismerve, fenékiig kihajtotta a pohár tartalmát.

— Nos — kérdi barátja — izlésedre volt, az ebéd?

— Minden jó volt, minden kitűző volt — válaszolt — csak a grogg volt kétségbeesítő.

Az isten adta grognak nézte a szájbizet.

X. ur rajong az irókért: boldog ha egyet megvendégelhet közülek. Csak a minap is egyik irótársunkat foglalta le: fizelett neki ebédet, kocsiztatta a városligetben, s este meghívta páholyába.

Másnap irótársunk szidja erősen X-et, hogy mit prédálja a pénzét illyes haszontalanságokra.

— Még te beszélsz rá — mondja egy jurnalista, hiszen tegnap majd száz forintot rád költött.

— Az igaz — vizonza irótársunk, — de jobb szerettem volna, ha a száz forint helyett, a mit rám költött, nekem adott volna száz krajczárt kölcsön, a miből magam ebédelhettem volna az ő társasága nélkül.

Megharagudott a professor egyik gonosz kópéra s mérgesen mondja neki

— Én magát terciába teszem.

— Nem törődöm vele, — köteke-dék a diák.

— Nem törődik? mérgelődik amaz.

— Nem ám, mert akkor megrepe-tálom az iskolát.

— Micsoda, még egy évig akar engem vexálni? Inkább elsenek tesszem, csak vigye az ördög!

Volt a *i collegiumban egy decrepitus tanár vagy mint diák műszóval nevezik „vaskalapos“, a kinek az a kedves tulajdonsága volt, hogy megengedte magát vesztegetni, még pedig mindenféle csekélységekkel.

Examének közeledtekor azután a csintalan diákság ellopkodta az udvaron kaparászó kabanjait s a ki félt a rossz bizonyítványoktól, tulajdon barom fiaival ajándékozta meg a jámbor tiszteletet.

Járkál de nem sétál.

— Hol volt domine? kérdé egy professor szemközt jövő tanítványát.

— Sétálni.

— Van 1000 frt a zsebében?

Nincs nekem!

— Ugy hát csak „járkál“ — monda mosolygva a tanár.

A keleti kérdés.

A kongresszus vagy konferencia-összejövetele, még pedig Bécsben, anynyiban már biztosítva van, hogy Németország, Franciaország, Olaszország és Anglia már nem csak elvben nyilatkoztak hajlandoknak a részvételre, hanem elfogadták a formaszere meghívást is. Csak Oroszország nem nyilatkozott még hivatalosan de beleegyezése nem kétséges sőt már azt is jelentik, hogy az orosz kormány Iguatiev tábornokot küldi a konferenciára.

Az időköz, mely a tanácskozás megnyitásáig le fog folyni igen bőven kitöltik a fegyverkezések, s a monarchiánk és Oroszország közti ellentétnek mindinkább fenyegető élesbedése. Nem is palástolják többé sehol, hogy bár Törökország ügyében fog folyni a tanácskozás az orosz követelésekkel most már tulajdonképpen Ausztria-Magyarország érdekei állnak szemben. Hogy pedig Oroszország ezeket sem szándékozik respektálni, látjuk rendkívüli erőfeszítéssel folytatott újabb hadi készülleteiből.

A bécsi konferencia kilátásait főleg a berlini félhivatalos közlemények már jó előre nagyon sötét színekkel festik. A „Nat. Ztg.“ kifejti, hogy „a konferenciának nem igen lesz jó sikere, ha egyik résznek Törökország felosztása, a másiknak Törökország erősítése lesz a főgondolata; a kongresszus alapját csak Törökország felosztása képezheti, de kérdés, vajjon Angolországban és Ausztria-Magyarországban e gondolat gyökeret vert-e? Németország csak úgy fogja a kongresszust pártolni ha az reális kilátást nyújt a békés kiegyezésre.“

Egy másik berlini levelező szerint a német kabinet nem minden aggodalom nélkül néz a konferencia elé, sőt tudja, hogy a három császár-szövetségre nézve ez a lét vagy nem lét kérdésnek eldöntését hozza magával. Nem tagadható ugyanis, hogy Anglia és Ausztria-Magyarország érdekei több pontban azonosok, s így a közös föllépés meg nem akadályozható; továbbá Franciaországról is biztosan tudják már, hogy nem fog közönyös szerepet játszani, hanem, ugyszólván, az olasz példára, azt fogja támogatni, a ki többet ígér. Nem titkolható tehát, hogy rendkívül komoly tárgyalások várhatók, melyek az európai kontinens viszonyaira hosszú időkiig döntő befolyásuk lesznek.

Elfogatások Szerbiában. A volt konservatív párt vezére, Csumics volt miniszter, továbbá Kolarat Ibija magánzó elfogattak. A kormányának állítólag kompromittáló iratok jutottak kezébe, melyek szerint a nevezettek Milán fejedelem megbuktatására törekedtek.

Budapesti levelek

A fővárosi riporterek kapják a tárgyakat, egy hétig ne írjon, már nem tudja melyiken kezdje, miről szóljon ama újpesti rabló gyilkosságról, mely a főváros lakóit egészen felrázta, vagy gróf Lónyay Menyhért híres pénzügyi kapacitás nagy hatású beszédjéről adjunk néhány vonást, melyel fővárosi, mint vidéki lapjain egyformán foglalkoznak. Hanem hogy némely dolog, mely a hét folyamán megessett — érintetlenül ne hagyjunk — jó lesz ha rendet követünk leveleinkben. Azt hiszem eddig a „Haladás“ olvasói értesültek részben az újpesti rablógyilkosságról, melynek tettesait a rendőrség ügyesen, gyorsan elfogta. Csak egy éjszakát mulathattak a rablott pénzből reggel már mind kurta vasba verve heverték a tümlőzben. A vizsgálat nagy erélyel foly s Neményi vizsgáló bíró hihetőleg még e héten befogja fejéni. Tisztázatlanul csak is a mellék körülmények állanak. A vizsgálat szerint a 3 gyilkos a tett estéjén a boltba tért, honnan eltávoztak, de rövid időn újból visszatértek. A háznál lakott nő rokon aggodva tekintett reájuk gyanus külsejük miatt, de Pajor (a meggyilkolt) megnyugtatta ismeri őket, anyjuk közelében lakott. Ezzel a rokon lakásába vonult, mely a tett színhelyétől jó kora távolban esett s csak reggel tudott a büntényről, midőn a szomszédok nyitva találták a boltot s abban a szerencsétlen áldozatokat. Kellner és Rózsa Gyula (ez 19 éves) hajtották végre a gyilkolást, míg a nyakát az asszonynak Rózsa István vágta le. Az elrabolt pénzt a „Hotel garniban“ osztották el, hol egyikre 33 fr. jutott. Még volt egy ötvenesük melyet a „Laudon“ kávéházban osztottak el. A gyilkosság és rablás kezdeményezője Rózsa Gyula volt, néhány nappal a tett előtt István mondta öccsének, hogy szeretne mulatni a farsangon, de nincs pénz, Gyula rögtön tanácsolta a Pajor-ház kiülését. A „Kisfaludi társaság“-nak a napokban igen élénk ülése volt. Havi ülését tartotta, melyen Gregus Ágost hivatalosan bejelentette Szigligeti halálát s egyszersmind indítványozta, hogy emlékét nyilvános évi ünnepély és közgyűlés által ünnepelje meg. Az indítvány elfogadtatott. Petőfi életének egy korszakáról Gyulai Pál olvasott fel Orlay Petrics Soma jegyzeteiből.

Petőfi katonáskodását részletesen ismertették a jegyzetek. A híres költő akkori szellemi irányát, jellemét, anyagi körülményeit érdekes epizodokkal világítja meg. A többek között említé, midőn a különféle népekről volt szó — a költő így szólt: „Ha kétezer év előtt születtem volna, római szerettem volna lenni, de most örülök, hogy magyar vagyok.“

Tegnapelőtt a népszínházban egy új darabot adtak, melynek az a címe volt a „Csirke fogó.“ Ehez megfogható rossz népszínművet még soha sem láttunk, darabot ilyen esufal megbukni szintén nem láttunk soha. Valóban alig született meg a „Csirke fogó“ már halál hírének kell jelezniük, mert kétszeri előadása után végképen letűnt a világra szóló deszkákról. Ezen rendkívül örvendünk és hinni is fogjuk. Ilyen darab nem érdemel egyebet még azt sem, hogy tünat vesztegessünk reá.

Meghalt Mohácsy bácsi! Olyan név volt ez Budapesten melyet mindenki ismert. Az egész országban mindenki hallhatott róla. Csak 3 mázsa volt — vastag alakjához az uristen vékony hangot adott s még ezzel a hanggal is szegény Mohácsy bácsi csak sejtítve tudott beszélni. Mindig ugyan azon egy attila és magyar nadrágban járkált. Rendesen vagy a „Kis pipá“-ban ült, ha tél volt a „Három fűrdőben“ ha zöld idény — a császár fűrdőben ült mindig pipázgatva. Egyszer ült éltében komfortablisan, de azt is megbánta, mert kevésé mara-

doit, hogy örök időkre benne nem rekedt. Egyszer a Hajnik Pál temetéséről jött haza. Sokan voltak, Mohácsy bácsi hátramaradt s mire a temetőből kiért csak egy komfortáblit talált a kapunál, azt is Heidelberg kereskedő foglalta le, ki Mohácsy bácsival vetekedett a kövérségre. Nagyon jól tudta a kövér kereskedő a „kövérek“ kinjait a gyalogolás mesterségében és így a szintén kövérségben szenvedő Mohácsy bácsival megosztotta a helyet, beleültek a kocsiába úgy a hogy lehet. Mind a két fél ült benne s egyik lábát mindkettőjük a kocsi hátsójára tette, kezükkel pedig tartván a nyitott kocsi ajtaját. A kocsi felé sokan néztek mely czamogva haladt; azok a kik oldalról látták a kocsit — nem tudták kigondolni miképen van az, hogy a benn ülő urnak egyik lába pantallóba a másik meg magyar nadrágba van huzva. Sok adat van még róla — néhai Bernáth Gázi bátyánk jó viszonyban élt vele s a „Kis pipa“ asztalánál nem egy dolgot fundált vala. Utóbbi időkben étvágyát elvesztette volt, sokat panaszkodott s így hamar megbővült a magyar nadrág, 3 mázsról csakhamar 2-re apadtott le szegény Mohácsy bácsi! Nyugodjék esendesen és békében.

Havadi Dózsa Géza,

Levelezés.

Aranyos-Rákos, 1878. Jan. hó 28-án.
(Vége.)

Határozati javaslat: Tekintve hogy a felosztás sok nehézséggel jár, másfelől sokaknak azon aggodalma is van, hogy a községenként felosztott vagyont csak hamar vagy egyenleg osztatnék fel vagy elpazaroltatnék és így semmi üdvös cél általa el nem érhetnek, a birtokosság kimondja, hogy a vagyont továbbra is o ztatlanul együtt tartja a következő czélra és feltétellel:

1) A vagyont kizárólag csak is a jogosult volt aranyos-rákosi községek községi iskoláinak a törvény kívánalmainak jobb karba állítása czéljára fordítandó.

2) Hogy a czél annál biztosabban elérthessék, hogy a vagyont kezelése se teherrel ne járjon se bár legkisebb részében is önérdéknek áldozatul ne essék: a birtokosság a vagyont kezeiését a nagyméltóság magy. kir. cutus s illetőleg belügyminiszteriumokra bizza, a következő feltétellel:

a) könnyebb kezeletés tekintetéből a fekvőségek elarusítandók; így pénzértékre convertáltatván. —

b) A tőke csonkulás ne szenvedjen.

c) A tőke kamatai fordítottassanak községi iskolák felállítására és fentartására azon sorrendben a mint azt részint a magyar állam érdeke részint az iskola kötelesek tulnyomobb létszáma sürgőseben megköveteli:

d) A birtokosság namesak azt reméli, hogy a nagyméltóságú miniszteriumok a vagyont kezelését a nemes czélért elvállalják, de azt is hiszi, hogy miután iskolai czélra részéről valamit adott az államnak viszonzásul, a magyar állam is le lesz kötelezve arra, hogy saját érdekét tartva szem előtt, a volt Aranyos-rákosi községeiben a törvény kívánalmainak megfelelő községi iskolákat minél előbb felállíttson.

— Az indítvány köztetszéssel és elvben egyhangulag elfogadtatik. — Egyidejűleg azonban annak részletei megvitatása esetleg potlása — és megállítása egy szakbizottság nevezetetik ki 7 tagból, — Elnöke: Társoly Gábor, jegyzője: Taar Balázs; tagjai: Magyarai Pál Kovács János, Papp László, Tanka Samu és Kovács Dénes, kik felhivatnak munkálatakat a legközelebb tartandó e tárgy gyűlésre beuyjtani megállapítás végett; jegyző pedig e gyűlésről a javaslat közreadásával hirlapi tudósítást tenni. —

A gyűlés bezáratván a közelebb

tartandó közgyűlés utóbbi tárgyban f. évi Martius hó 3-ra tüzetett ki; mikor a jegyzőkönyv hitelesítő is gyűlésileg történik meg. —

Ennyit a nyilvánosság és közügyérdekében mint tényeket! Egy rég áptolt ohajtásom valosulása kezdetét látom én is, vajha! vajha! . . .

— Szerkesztő ur engedelméből bator leszek én is véleményemet közelebből latba vetni. —

Addig is ohajtanám s velem együtt sokan hogy bir. elnök ur a gyűlésben tett jelentését hirlapilag adja közre. Az ügy és birtokosság érdeke az. — Harminez — negyven — negyvenkettő — vagy 50,000 forintunk van-e s mibe helyezve.

— Kit a nevelésügy érdekel szoljon hozzá.

— Az ügy közös kincsünk. —

Taar Balázs,
b. jegyző.

Nyilvános számadás.

A tordai polgári társalkodó által f. év január 26-án rendezett bál jövedelméről.

Tisztelt Szerkesztő úr! Fölkérjük, hogy becses lapja legközelebbi számában jelen közleményünknek tért nyitni sziveskedjék. —

Polgári társalkodók pénztára javára a Casino termeiben folyó hó 26-án rendezett táncvizgalom mind szellemi, mind anyagi tekintetben igen szépen sikerült, ott volt városunk polgárságának színe, java, a termék zsufolásig megteltek. A mi kitetszik onnan, hogy 60 kr. beléptidij mellett 180 frt. 70 dr. bevételt eredményezett, ebből levonva 72 frt. 93 kr. kiadást, 107 frt. 77 kr. tiszta jövedelem kezelteget el.

Ugy magunk igazolása mint a tisztelt felülfizetők iránt, tekintetből igen kedves kötelességet vélünk teljesíteni, midőn tett felülfizetéseket nyilvánosan nyugtázzuk. — Szivesek voltak felül fizetni:

Szentpéteri Antal ur 40 kr. Folyovich Albert ügyvéd ur 40 kr. Szabó Lajos mérszáros 40 kr. Ambrus Miklós 40 kr. Grünvald Móricz 50 kr. Szöllösi János 40 kr. tisz. Fűzi Sándor ur 40 kr. Tóth István 40 kr. Ferenczi Ferencz 50 kr. Ersek Elek közjegyző ur 80 kr. Suliu Dénes törv. bíró 40 kr. if. Gönczi József 30 kr. Veszprémi Lajos 40 kr. Lengyel Kristof 40 kr. Ugrai József 20 kr. Kubiesek István 40 kr. Flora Antal 80 kr. Rácz Mihály 40 kr. ifj. Steinhibel János 20 kr. Szemerjai Ferencz 80 kr. Némethi Gyula 20 kr. Fodor László 40 kr. ifj. Keresztes János 40 kr. Leiner Károly 40 kr. Dr. Németi Gábor 40 kr. Dániel Ferencz 40 kr. Dulló János 40 kr. Karácsoni Sándor 40 kr. és Timbus József 1 frt. 40 kr. Ugy a tánczestélyen jelen volt nagyközönség, mint tett felülfizetéseikért az illetők polgári társalkodók nevében fogadják hálás köszönetünket. A polgári társalkodó bálrendező bizottsága. —

Torda-Aranyosmegye bizottmányi közgyűlése.

A f. hó 5-re rendkívülieg összehívott közgyűlést főispán br. Kemény György ö méltósága megnyitván mindenek előtt főjegyző által kihirdetett az 1877-ik évben hozott, XXIX és több törvényz cikke.

Előterjeszti főjegyző a belügyminiszter ur ö nméltóságának az 1876-ik évi XII-ik törvényben meghatározott közegességügyi közegeknek az új szbirói járássok figyelembe vételével körorvosok alkalmazása és fizetése tárgyában kelt rendeletét. A közgyűlés azonban tekintetbe véve azon nagy megterhelést, a mely a már is tulterhelt községeket a körorvosok felállítására által sújtaná, s hogy mégis a törvény intenciójának elégtessék kimondatott határozatilag, hogy

a jelenlegi 3 járási orvos mellé még 4 járási orvosi állomás felállítására rendszeresítessék, kiknek fizetése a megyei budgetbe vétessék fel s kiknek kötelessége leend a körorvosi teendőket is végezni.

Előterjeszti főjegyző a belügyminiszter urnak a gyámság és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877 évi XX-ik törv. czikk értelmében némaly szükséges intézkedések foranatosítása iránt kelt rendeletét, a melynek értelmében hozott határozatok közül megemlést érdemel különösen a törvény 240 §-ban leltározási illetékek szabályozása, mely szerint meg lett állapítva, hogy 50 frt hagyatéki-érték leltározásáért semmi; 50 frtól 100 frtig 50 kr, 100 frttól 200 frtig 1 frt, 200 frttól 400 frtig s azon felül 2 frt leltározási illeték szedethessék.

Jelenti főjegyző továbbá, hogy a kissebb polgári peres eljárásról szóló 1877. évi XXII-ik törv. czikk foganatba vétele tárgyában kelt belügyminiszteri utasítás szerint a községi biráskodás vitelére Torda városában Darkó Zsigmond városi főjegyző, Felvincz várossa részére az illető képviselő által Magyarai Efraim, Szaocvai Lázár és Balogh Elek lettek megválasztva.

A nagyméltóságú m. k. közmunka és közlekedésügyi miniszter urnak az állattenyésztés emelése érdekében leküldött körrendelete, melyel a Hunyadmegye közönsége által e tárgyban alkotott szabályrendeletet, követendő példa gyanánt közli kiadott tanulmányozás végett, egy hasonló ügyben már korábban kiküldött bizottságnak.

E miniszteri rendeletet fontosságáért, a közgazdasági rovatban közöljük.

Megemlítjük a különböző törvényhatósági átiratok közül Kolozsmegye képviselő bizottságának átiratát, a mely szerint mult évi decz. 20-án 316 jkőnyvi sorsszám alatt hozott, a képviselőházhhoz intézett és pártolás végett megyénk közönségéhez intézett azon feliratát, a melyben a pénzügyi bizottság által a apahida-szász-régeni államut ez évi építési költségeiből töröltetni indítványozott 50 ezer frt, a közmunka- és közlekedési miniszterium eredeti előterjesztése szerint az ez évi országos költségek közé bevétele kérelmeztegetik, pártolás végett megküldi. Kolozsmegye jelzett felirata hasonló szellemű felirattal pártolatni határozatott.

Legnagyobb érdeket keltett az új körjegyzői körök felállítására iránti tervezet tárgyalása, a mely mindennütt a helyrajzi fekvés, a népesség aránya és az adóképesség tekintetbe vétele mellett lett az eredeti tervezet szerint megállapítva és véglegesen elfogadva, miáltal Torda-Aranyos-megye közigazgatási szervezete a végbefejezést nyerte meg. A körjegyzőségek csoportosítását mult számunkban közöltük.

Vegül főispán ö Méltósága Gaál Jenő budapesti ügyvédet kinevezi tiszteletbeli főjegyzővé; mit a gyűlés éljenzéssel fogad.

Tanügy.

Magyar tanulók Ausztriában. Az osztrák közoktatásügyi miniszter jelentése a mult 1876/7-ik tanévről megdöbentő nagy számokat közöl azon magyarokról, kik Ausztriában végzik tudományukat. Természetesen legtöbb esik e számból Bécsre. Itt az egyetemen 806, a müegyetemen 276, a kereskedelmi akadémián 24, a művészeti akadémián 53, a gazdasági akadémián 24. a gymnáziumokon 144, a reálgymnáziumokban 89, a reáltanodákban 215 magyar tanuló van; így egyedül Bécsben 1816 magyar tanuló létezik. Ezenkívül Salzburgot kivéve minden osztrák tartományban van magyar tanuló, Grácban 187, Prágában 51 s így tovább. E viszás helyzetnek egyik oka kétségtől abban van, hogy felsőbb tanodáink kevés számmal vannak, szakiskola pedig Magyarországon alig létezik.

De részben kimagyarázható e baj azon még most is létező majomkórságból, mely különösen felsőbb társadalmi osztályaink körében a külföld alaptalan megbámulását annyira elterjedté teszi.

Az Egyesült-Államok közoktatásiügyi állapotáról. Dr. Migerka nem rég e tárgyról megjelent jeles műve után közöljük a következő statisztikai adatokat: A 36 állam iskolai alapja 1875-ben mintegy 135 millió dollárt tett s ezek évi jövedelme $4\frac{1}{2}$ milliót. Az iskolába járók száma közel 14 millió volt, a tanítókké 200 ezernél több. A nyilvános iskolák összes évi jövedelme volt $83\frac{1}{2}$ millió dollár, kiadása mintegy 82 millió. A vasárnapi iskolák száma 1875-ben mintegy 70.000 volt, 715.000 tanító s tanítónővel, kik mintegy $5\frac{3}{4}$ millió növendéket oktattak. Az egyes intézetek számának részletezése, azok elnevezésének különfelelése, a teljes decentralisatio miatt alig lehetséges.

A marhatenyésztés javítása

Megyebizottságunk, e hó 5-én tartott közgyűlésen, a nagyméltóságú m. k. földmivéls-ipar és kereskedelemügyi miniszter urnak alább irtt körrendeletét tárgyalta, melyet fontosságánál fogva egész terjedelmében közlünk.

„Az okszerű gazdaság egyik megcélzolható tétele az, hogy a szarvasmarháknál úgy mint nyájban őrzött egyéb gazdasági állatoknál mi sem alkalmasabb az állomány fajbeli épségének és hasznostulajdonainak fenntartására illetőleg gyarapítására, mint apa-állatok illetőleg gyarapítására, mint apa-állatok gondos megválasztása és az okszerű tenyésztés elveivel megegyező használata más részről pedig az ország több vidékén sajnosan észlelhető elkorcsulása az egykor oly ismert jeles fajminőségű nyájaknak első sorban azon körülménynek róható föl, hogy az apa-állatokra rendszerint kevés gond fordítottatik, azok az állatlétszámnak meg nem felelő számban és ellenőrzés hiányában sokszor öröklött hibáikkal lepetten alkalmaztatnak tenyésztés céljaira. Ezen szempontból tekintve az ügyet, örvendete sen kelle üdvözlőnm az ország több törvényhatóságának idevágó helyhatósági intézkedéseit, melyekkel áthatva a kérdésnek nemcsak helyi, de közgazdasági fontosságától is, a községi nyájtar-tás körül előforduló fentebb jelzett bajokra, községi bika-és kantartási szabályzatok alkotásával segíteni iparkod-tak. Ujabbban is Hunyad megye községe mutatta be hozzám jóváhagyás végett községi bikatartási szabályrendeletét, melyet is részemről helyesnek és köve-tésre méltónak ismervén, a törvényha-tóságunk tudomás vétel végett s eset-leg, ha a hatóság területén ily szabály-zat még nem léteznék, hason rendsza-bály behozatalánál alapul szolgáló mintá gyanánt ezennel megküldök.“

A kérdéses bikatartási szabályzat pontjait a következőkben foglaljuk össze: Minden község, melyben 60 tehén van, egy; 80—160 tehénnel bíró pedig két bikát köteles tartani. A hol nincs hat-van darab tehén a községek körjegyző-ségileg esopotorsuljanak, s közösen tart-sanak tenyészbikát. A bika legyen ma-gyar faj, ép testalkatu, hibátlan, lega-lább 2 éves. Használata fölött időnként a szemléző bizottság határoz. A szemlé-ket a szolgabírói járás központjai min-den év márczius elején tartják; ha va-lamely bika a tenyésztésre alkalmatlan azonnal kiherélendő. A tenyész alkal-mas bikát bélyeggel kell ellátni s más bikát használni nem szabad. A tilalom áthágoit 10—50 frt bírság terheli. Oly községek, vagy birtokosok, a kiknek bi-kái kiheréltettek, 14 nap alatt kötele-sék újról gondoskodni. Az esetleges bírságpénzek a községi tenyészbika-vá-sárló alapjává fordítandók.

Törvényszéki Csarnok.

I. Vezető: Hamenheim Károly: bí-rák; Barabás Jozsef, Abt Ernő, jegyző; Petrikás János, kir: ügyész: Csekme Béla; vádlott Popa Izidor.

Vádlott többeknek társaságában az 1874-ik évi mártius 2-án estve Hidas községének koresmájában pálinkázva Ruzs Krecsunnal összeszollalkozott, mind azonáltal sikerült az ott jelenlevőknek a civakodást meggátolni. — késő estve a mint a kocsmából távoztak volna Po-pa Izidor az előtte haladó Ruzs Kre-csunt egy kezében lévő fával mintegy 6—7 meter távrolról föbe dobta, ezen ütés következtében sértett az előtte lé-vő 4-5 méter mélységű sánczba fövel belé esett és életveszélyes sebzést szenvedett mely ütés folytán párnap mulva el is halálozott. —

A tárgyi és alanyi tényaladéka bpr. 262, 263 és 269-ik § oknak megfelelő-en igazolva lévén vádlott a btk: 335-ik § jában körülirt életbiztonságban, vét-kesnek mondatott ki, és ugyan ezen § szerint 6 heti börtönnel büntetett. —

II. Mezőtőháti Sztupár Pétre vád-lott elősmerte, hogy az 1877-ik évi no-venber 25-én estve mezőzáhi Ruzs Gáv-rillát egy kezében lévő fával keményen testében megsebesítette, mely erőszakos ténykedése következtében más napra sértett el is halálozott. —

Vádlott mentsejére szolgált azon körülmény hogy nejevel még leány ko-rában Ruzs Abrilla, szerelmi viszony-ban lévén a tett elkövetése estvéjén sa-ját házánál nőjét említettél igen bizal-mas állapotban találta. —

Az emberölés ténye az orvosi boncz-lelett vélemény és vádlott beösmere-re által constatalva lévén Sztupár Pé-tre a btk: 140-ik § ban körülirt ember-ölésben, bűnösnek találatott, miért 2-évi hetenként egy napi börtöl szigorított sul-jos börtönnel lett büntetve. —

Kir: ügyész, vádlott és védője meg nyugodtak az ítéletben. —

Eredeti távirat.

Feladatott Budapest, február 8-án.
Érkezett Tordára, „ „

Muszkák Konstantiná-polyba bevonultak. IX. Pius pápa e hó 7-én elhalálozott.

H i r e k.

— Miksa Elek alispánunkat a tordai róm. kath. egyház község főku-rátorának választotta meg. Örvendünk e választásnak.

— A tordai tűzoltó-egylet bálja 23-án lesz a kaszinó termében. E tánc estély mindig a leglátogatott volt, reméljük, hogy tömötségből az idén sem fog vesztetni.

— Diphteritis van Komjászezen. E községben az ősz óta nagy pusztítást tett a járvány. A napokban a me-gyei orvosok kiszálltak s constatáltak hogy jelenleg a járvány megszűnt. Tal-lán jobb lett volna mégis a járvány ide-je alatt kiszállani, nem akkor midőn a járvány megszűnésének constatálása volt szükséges.

— „Szózat“ czimu politikai röpi-rat irta: Krátki János. Ára 50 kr. Meg-jelen márczius, 15-én. Előfizetések és megrendelések mártius 10-éig a szerző nevére, Budapest, himző utca 1 sz. alá intézendők Tíz példány ára 4 frt 25 példány 10 frt, 100 példány 35 frt.

— A népbank „több részvényes“-étől felszólítás küldetett be lapunkhoz melyben az intézet pénztárnokát a va-gyon mérleg összeállítására hívják fel. A felszólítás névalírás nélkül küldet-tett be; ezért azt közzé nem tehetjük, s az ügyet egyszerűen felemlítjük.

— (Necrolog) Komjászezi Lajos a maga és gyermekei: Ida, fűje Gálfi Mihály és gyermekei Pál, Róza; gyám-leánya: Pálfi Zsuzsa stb. jelenti, hogy szeretett neje Tar Rozália élete 47-ik, holdog házasságu 27 ik évében, febr. 7-én estvéli 9 órakor, 8 napi súlyos szenvedés után jobblétre szenderült. — Az üdvözültnek hűlt tetemei folyó ho-9-én délután 3 órakor fognak az ar-rá-kosi köztemetőbe öröknyugalomra he-lyeztetni. Béke porain, áldás emlékéen.

— A bágyoni községi iskeia könyvtára alapítására február 3-án tar-tott táncvizalom alkalmával felül ada-koztak: Moldován Gergely kir. tanfelü-gyelő ur 2 frt, Darko József ref. lelkész 1 frt. 50 kr, Veres Dénes szolgabíró 1 frt, Kovács Dénes 1 frt, Marinka Ignác a szegény gyermekeknek irkára 1 frt, Moldvai János körjegyző 1 frt. Csegezi Ferenc 50 kr, Löbly Mátás 40 kr, Gidáli Majer 50 kr, Grünfeld Farkas 50 kr. Löbly Daniel 40 kr, Mester Ida 30 kr. Balog Sándor 30 kr, Barra Jó-zsef 30 kr. Pálfi Máté 30 kr, Biró Máté 30 kr, Biró Máténé 20 kr, Csegezi László unit. lelkész 20 kr, Nagy Lajos 20 kr, Simonfi Ferenc 30 kr, Csép G. Márton 25 kr. Ezen urak nagylelkűsége iránt köszönetet nyilvánít az iskolaszék. A táncvizalom eredményezett a könyvtár részére 30 frt. bevételt.

— Ajton és Rőd községeket a pénzügyminiszter a tordai adóhivatal kerületéből a Kolozsváriba helyezte. E két helységnek minden tekintetben Torda a központi helye. A tordai tör-vényszék és járásbírósalg alatt állanak. Torda rendes piacok, orvost gyogyszer-tárt mindent Tordáról vesznek igény-be; tehát közigazgatási tekintetben is ide kellett volna csatolni, mit magok is kérelmeztek, nem pedig a mostani ano-malis helyzetet előidézni.

— Gyilkosság egy pipa miatt Egy karsai paraszt béresse a napok-ban szemetet vitt a mezőre. Utközben egy arra haladó drótostotot vett fel a kocsira aki tarisznyájából egy pipát vett elő és rágyújtott. A pipa csakhamar szemet szurt a béresnek és miután a tót nem akarta azt eladni az e felett támadt küzdelem közben a béres a vas-villához kapott és halálos csapást mért a drosora a hullát aztán a szemet kö-zé temette el. Azonban haza térve oly zavarodott volt, hogy állapota feltűnt gazdájának, aki, mint a P. L. írja szép szerével kivallatta vele az elkövetett tettet, melynek alapján a törvényszék-nek adatott át.

CSARNOK

Adomákról és adoma gyűjtéseik.

Vándory Lajostól.

Az 50-es évek elején volt a Gyulai gyalog ezrednél egy nagyon kemény mondhatni zsarnok kapitány J . . . y-nek hívták. Ez még a legműveltebb családbeli altiszteket is kendezte. Egy-szerre jön parancs, hogy az altiszteket többé kendezni nem szabad, hanem per „maga“ (Sie) kell őket cimezni. — Egy fegyver gyakorlat alkalmával V . . . ör-mestert, ki jelenleg P. megye szolgabi-rája, a front előtt kendezni kezdi és pe-dig a következő szavakkal: „Was macht er wieder er Esel!“ V. kilép a glédából tiszteleg a kapitány előtt és mondja: „Herr Hauptman ich bitte gehorsamst nach dem neuesten Kriegsministeriál Res-crypt nicht mehr er Esel, sondern Sie Esel Herr Hauptman.“ A kapitány V . . . t ugyan a stokháza küldte, de a hadbírósalg sem le nem fokozta, sem meg nem büntette.

Nagy Frigyesnek volt egy kedvenc adjutása egy ezredes, ki roppant adó-ságokat csinált, a nagy király ezt meg tudva, új évi ajándékban személyesen által ad neki egy igen szép „Notes“-t,

az ezredes persze a király előtt nem nyi-totta fel, — és szivdobogással ment szá-lására, gondolván bizonyosan elbocsátása lesz be írva, azonban mily nagy volt es-dálkozása, midőn a könyvecskét kinyitja és talál benne 30 drb ezer talléros bank-jegyét. A szellemű ezredes nem ment el megköszönni a király e kegyét, a ki-rály pedig igen kíváncsi volt, hogy mily hatást tett kedvencére az ajándék? Egy pár hét mulva kérdé: na ezredes hogy tetszett magának az a kis könyv? „Pompásan felség, kíváncsi vagyok a foly-tatásra“ a jó király haza megy és ismét küld ezredesének egy 30 drb ezer tal-lérosokat tartalmazó „Notes“-t, de hoz-zá írja: itt küldöm e mű folytatását, de egyszermind végét is.

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék.

a tordai vásárra 1878. február 2. hozotti tárgyaknak

1 hecroliter: t. buza 8 frt. 50 Tavasz tisztabuza frt. — Elegebuza 7 frt. — kr. rozs 5 frt. 75 Árpa 4 frt. — kr. Zab 2 f. 50 kr. Törökbuza 5 frt. 75 kr. méter mázsa széna kötetlen 2 frt. 50 kr. Alomszalma 1 méter mázsa 36 kr. Tüzifa köbmöter 3 frt. 20 kr. Marhabus 1 kilogramm 36 kr. Disznóbus 1 kilo-gramm 48 kr. Turó 1 kilogramm 56 kr.

Bécsi Tőzsde.

1878. 8/2.

Magyar arany-járadék 93.30
Magyar) kincstári utalvány 1² kibocsát. 117.—
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát. 112.—
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kib.-csát. 75.75
Magyar állami kötvény 1876. . . 78.—
Magyar vasuti kölesön 900.—
Magyar föld-hermenesítési kötv. . 78.75
Temesvári földtehermen. kötv. . 79.—
Erdélyi földtehermen. kötv. . . 77.—
Horváth-Slavon földtehermen. kötv. 84.—
Magyar szőlődézma váltáság kötv. 81.50
Osz. egységes államadósság papban 64.55
Osz. egységes államadósság ezüsbem 67.60
Osz. aranyjáradék 75.65
1860. állam sorsjegye 112.50
Osz. nemzeti bankrészevény . . . 891.—
Osz. hitelrészevény 228.75
Magyar hitelbank 213.52
Ezüst 103.75
Cs. k. arany 5.59
Napoleonkor 9.45
Német birod. mark 58.30
London 118.35

Nyilttér- *)

Mattoni-féle

BUDAI KIRÁLY KESERŐVIZE

a Bel- és Külföld orvosi tekintélyei ál-tal makacs gyomorszorulás és min-den abból eredő betegségek ellen, leg-kissebb rosz utóhatás nélkül még hosz-szabb használatnál is a legmelegebben ajánltatik.

MATTONI és WILLE cs. k. udvari szállító,

A 6 egyesült Budai Király — ke-serű- források tulajdonossa.

Deák forrás Hunyadi M. forrás
Henrik forrás Hildegarde „
Szecheny „ István „
Használati utasítás és fizetke ingyen
BUDAPEST Dorrothya utca 6 sz.
RAKTÁR: minden nagyobb ásvány-
viz kereskedésben.

*) E rovat alatt közölt cikkekért csak a sajtóhatóság irányában vállal fe-lelősséget. a szerk.

Felelős szerkesztő és kiadótlajd. Volz B.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papírba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Román Népdalok és Balladák Moldován Gergelytől 1 frt. 20 kr. helyet csak 1 frt. o. é.

Iskolai könyvek Alsó- és Felső Népiskolák, Községi valamint felekezeti Iskolák részére is dús választékban.
Vers személyvények Bálint Gyulától
Az Illem és Tisztesség arany szabályai

ára 25 kr.
ára 25 kr.

Önsegély, Orvosi tanácsadó több bonczati ábrával.

Dr. Ernzt L.-től

ára 2 frt.

Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber mit mehreren anatomischen abbildungen von Dr. Ernzt L.

ára 2 frt.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban levő keleti háborut öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

ára 25 kr.

Az Ördög fia című regény füzeteire.

ára 25 kr.

Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.

Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzeteire. 25 kr.

Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény áron megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN

megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is fenn irt könyvkereskedésben.

Haszonbérleti hirdetemény.

A R.-Egres havassábi legeltetési jog, illetőleg annak fűtermésbeli haszonvétele az 1878 évre Alsó-járásban, a szolgabírói hivatali irodában jelen 1878 évi márcziussa 10-én d. e. 10 órakor megtartandó nyílt árverésen alól irt Zárgondnok által haszonbérbe adatik.

A Kérdéselt havas a Katast. hivatalos felvétel szerint áll: 71. hold 644 □ Kaszálóból 254 hold 800 □ öl legelőből, 1162 hold 556 □ legelőből.

Árverezni kívánó a kikiáltási ár 250 frtnak 10% kát bánat pénzül előre letenni s az árverés bevégezte után azt az évi haszonbér ¼-re ki egészíteni köteles.

Az árverezési feltételek többi pontjai Zárgondnoknál Tordán bármikor, az árverés napján pedig az árverés megkezdéséig betekinthezők.

Tordán február 4-én 1878.

Magyari Pál
Zárgondnok.

(2—3)

Fontos Hirdetés!

A gyomor és altesti bajokban, valamit hideglelés ellen legbiztosabb hatásnak ismert

Dr. Kiesow-féle Elet-essentia

valódiilag egyedül Matherny Emilnél Gy.-Fehérvártt kapható.

(16 11— 21)

Figyelemreméltó idegbajok- és nehézkóiban szenvedőknek

Legujabban feltalált gyógymód

Számtalan hálaíratot

mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

(15—80 102)

SYLVIUS BOAS urnak

az Auxilium orientis feltalálója
Specialista idegbajokban

Igen tisztelt uram!

Hosszu évek óta idegbantalmakban szenvedek s miután e betegség elviselhetlené vált segítséget kerestem a Tiflis odassa és Bécs leghiresebb orvosainál, kiknek rendelése azonban pillanatnyi enyhülésnél egyebet nem eredményezett.

Ekkor megismerkedtem egy emberrel, ki az előtt az enjémhez hasonló bajban szenvedett s ön által sikerrel, gyógyított. E férfi azt állította, hogy önsodákat művel s valóban helyre állított egészsége a legjobb bizonyíték volt. Elhatároztam tehát önhez fordulni s hála az égnek ön meggyógyított s vissza adta nekem az életet. Örömmel nem bírom e felett kifejezni. Fogadja e 300 rubelt mint hálám egy kis jelét. Legyen azonban meggyőződve hogy hazámba vissza térve első dolgom leend elismerésemet még jobb kifejezhetni.

Abamelik Joen herczeg.
Tiflisből a fekete tenger mellett